

1. Prezentarea materialului de urmărire penală unor inculpați arestați în străinătate

Daniela Eugenia BĂDICĂ

*Procuror șef al Biroului de cooperare judiciară internațională
din cadrul Serviciului de cooperare judiciară internațională, relații internaționale
și programe, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție
Punct național de contact al României*

În general, instrumentarea cauzelor penale cu elemente de extraneitate prezintă un grad sporit de dificultate și complexitate. Una dintre problemele destul de des întâlnite în ultimii ani este aceea a prezentării materialului de urmărire penală inculpatului arestat pe teritoriul unui stat străin, aflat în executarea unei pedepse privative de libertate.

Instrumentele juridice internaționale existente în domeniul cooperării judiciare internaționale în materie penală oferă câteva soluții care, deși nu acoperă toate situațiile pe care practica le poate întâlni, trebuie analizate și utilizate de la caz la caz, în vederea asigurării unei soluționări operative, dar și legale și eficiente a cauzelor.

Astfel, o primă soluție existentă este aceea a *transferului de proceduri*, permis și reglementat atât de Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală (art. 109-113, art. 123-129 după republicare), cât și de tratatele bilaterale și convenții multilaterale, care stabilesc o serie de condiții pentru admisibilitatea cererii statului solicitant, dar și obligații în sarcina statului solicitat. Situația transferului de proceduri într-o cauză în care inculpatul este arestat pe teritoriul altui stat este de altfel expres reglementată în Convenția europeană privind transferul de proceduri în materie penală, adoptată la Strasbourg la 15 mai 1972, ratificată prin O.G. nr. 77/1999 [art. 8 alin. (1) lit. c)].

O a doua soluție oferită de legislația internațională este cea a *predării/transferării temporare a persoanei*, reglementată atât de cel de-al doilea Protocol adițional la Convenția europeană de asistență judiciară în materie penală, adoptat la Strasbourg la 8 noiembrie 2002 (art. 3), cât și de Convenția europeană de extrădare, adoptată la Paris la 13 decembrie 1957 [art. 19 alin. (2)], precum și de Decizia-cadru nr. 2002/584/JAI a Consiliului din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre [art. 24 alin. (2)].

De asemenea, Convenția adoptată de Consiliu în conformitate cu art. 34 din Tratatul Uniunii Europene privind asistența judiciară reciprocă în materie penală între statele membre ale Uniunii Europene, adoptată la Bruxelles la 29 mai 2000, reglementează în art. 9 transferul temporar de persoane deținute în scopul urmăririi penale, condiționând însă procedura de încheierea unui acord între autoritățile competente ale statelor implicate sau cel puțin de formularea unor notificări și declarații în acest sens.

În ceea ce privește practica unităților de parchet din țara noastră, soluția cea mai des utilizată în ultima vreme pare a fi prezentarea materialului de urmărire penală prin comisie rogatorie internațională, cu asistarea reprezentanților organelor de cercetare penală române. Trebuie subliniat faptul că legislația existentă nu reglementează această formă de cooperare, dar nici nu o interzice. Prin urmare, în cadrul întâlnirilor Rețelei Judiciare Române în materie penală am supus dezbaterii această posibilă soluție, pentru a afla opinia membrilor acestei rețele, judecători și procurori cu atribuții în domeniul cooperării judiciare internaționale și nu numai. Au fost conturate trei puncte de vedere:

1. au existat opinii care au respins categoric o astfel de soluție, motivând faptul că ea nu este reglementată și recunoscută de procedura penală română;
2. au existat practicieni care s-au exprimat în sensul admiterii din punct de vedere legal a unei astfel de soluții, dar au respins-o din punct de vedere al ineficienței ei pe ter-

men lung, în sensul că, în situația în care, foarte probabil, inculpatul va fi trimis în judecată, acesta nu se va putea prezenta la judecarea cauzei;

3. au existat magistrați care au apreciat ca legală și utilă o astfel de soluție, cu condiția ca inculpatului să îi fie respectat pe deplin dreptul la apărare.

Așa cum precizam mai sus, apreciem că legislația existentă, deși nu reglementează în mod expres, nici nu interzice prezentarea materialului de urmărire penală prin comisie rogatorie internațională. Trebuie însă avut în vedere faptul că, pe de o parte, nu toate legislațiile străine cunosc instituția prezentării materialului de urmărire penală, putând apărea dificultăți de înțelegere a obiectului cererii, iar, pe de altă parte, asigurarea dreptului la apărare poate genera interpretări diferite (este obligatorie asigurarea asistenței juridice a inculpatului? de către un avocat al statului solicitat sau solicitant?) și chiar tergiversări și cheltuieli uneori nejustificate (transportul, cazarea, diurna anchetatorilor români, traducerea cererii de comisie rogatorie internațională și a dosarului cauzei atât în limba statului solicitat, cât și, atunci când este cazul, în limba vorbită de inculpat etc.).

2. Probleme legate de începerea urmăririi penale în executarea cererilor de comisie rogatorie internațională

Laura CEH

*Procuror la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție
Magistrat român de legătură în Franța
Punct național de contact al României*

Conform declarațiilor formulate de România la depunerea instrumentului de ratificare a Convenției europene de asistență judiciară în materie penală, adoptată la Strasbourg la 20 aprilie 1959, comisiile rogatorii referitoare la percheziții sunt supuse următoarelor condiții:

- infracțiunea care motivează comisia rogatorie să fie susceptibilă de a da loc la extrădare, potrivit legii române;
- îndeplinirea comisiei rogatorii să fie compatibilă cu legea română.

În ceea ce privește cea de-a doua condiție, în practică apar uneori dificultăți în dovedirea îndeplinirii cerinței rezultând din art. 100 alin. (6) C. proc. pen. român, potrivit căruia percheziția domiciliară nu poate fi dispusă înainte de începerea urmăririi penale.

În principal, aceste dificultăți provin din faptul că în sistemele procesual penale ale altor state nu se regăsește un act cu denumirea și conținutul exact al rezoluției de începere a urmăririi penale.

La data de 23 noiembrie 2010, Tribunalul Prahova a respins cererea prin care D.I.I.C.O.T. a propus autorizarea efectuării unor percheziții domiciliare solicitate prin cerere de comisie rogatorie internațională, motivând că „la dosar nu există dovada începerii urmăririi penale” și, „prin urmare, nu sunt îndeplinite dispozițiile art. 100 alin. (3) C. proc. pen.”

Instanța nu a ținut cont însă de mențiunile cuprinse în cererea de asistență judiciară formulată de un magistrat francez în faza de instrucție a procesului penal. Astfel, autoritatea solicitantă preciza că în cauză „a fost pusă în mișcare urmărirea penală” și indica faptul că împotriva unora dintre persoanele cercetate au fost emise mandate de arestare preventivă.

Având în vedere aceste elemente, apreciem că se putea stabili, chiar și în lipsa unui act cu forma și denumirea prevăzute de procedura penală română, existența în cauza instrumentată de autoritățile franceze a unei faze procesuale echivalente celei ulterioare începerii urmăririi penale.

Același moment al începerii urmăririi penale a ridicat unele probleme și în ce privește cererile de asistență judiciară active.

Într-o cauză mai veche a D.I.I.C.O.T., cu ocazia judecării propunerii de prelungire a măsurii arestării preventive, apărătorul inculpatului a contestat valoarea probatorie a actelor obținute de la autorități judiciare străine pe bază de comisie rogatorie și chiar cererea însăși, întrucât în speță nu se dispusese începerea urmăririi penale.

Înalta Curte de Casație și Justiție a tranșat această chestiune, stabilind că actele respective, solicitate și transmise pe baza unei cereri de comisie rogatorie, au valoare de acte premergătoare (I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 4571/2005).

Instanța supremă a arătat că, deși din modul de redactare a art. 160 din Legea nr. 302/2004 (art. 173 după republicare) rezultă că obiectul cererii de comisie rogatorie îl constituie cu precădere efectuarea unor acte care presupun o urmărire penală începută [de felul celor menționate în alin. (1) lit. a) al art. 161], acesta poate consta și în transmiterea unor mijloace materiale de probă sau comunicarea de documente și dosare [așa cum sunt prevăzute expres la alin. (1) lit. b) și c) al art. 161]. Singurele restricții în ce privește obiectul comisiei rogatorii sunt prevăzute la art. 132 alin. (2) C. proc. pen. român, conform căruia „Punerea în mișcare a acțiunii penale, luarea măsurilor preventive, încuviințarea de probatorii, precum și dispunerea celorlalte acte procesuale sau măsuri procesuale nu pot forma obiectul comisiei rogatorii”.

3. Preluarea urmăririi penale în cauzele al căror obiect îl constituie infracțiuni ce atrag, din punct de vedere material, competența Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism

Natalia CERGHIZAN

Procuror la Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Târgu-Mureș

Prin rezoluția emisă de Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Târgu-Mureș într-o cauză înregistrată la acest parchet, s-a dispus, în temeiul art. 114 alin. (2) din Legea nr. 302/2004 (art. 128 după republicare), admiterea unei cereri de asistență judiciară internațională de preluare a urmăririi penale formulate de autorități judiciare străine în cauza privind pe R.R.C., I.L.M., I.R. ș.a. pentru comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 7, art. 10 din Legea nr. 39/2003 privind prevenirea și combaterea criminalității organizate. Prin ordonanța emisă în aceeași cauză s-a dispus declinarea competenței de soluționare a cauzei privind comiterea infracțiunilor precizate anterior în favoarea D.I.I.C.O.T., Serviciul Teritorial Târgu-Mureș. S-a constatat că, sub aspectul competenței materiale, faptele reținute în sarcina persoanelor enumerate mai sus, așa cum sunt descrise în cererea de asistență judiciară internațională și cum rezultă din materialul transmis de autoritățile judiciare străine, ar fi încadrabile, din punct de vedere juridic, în dispozițiile art. 7, art. 10 din Legea nr. 39/2003, având în vedere și prevederile art. 2 lit. a), lit. c) pct. 1, situație în care competența de efectuare a cercetărilor penale și de soluționare a cauzei revine D.I.I.C.O.T., Serviciul Teritorial Târgu-Mureș, potrivit art. 12 lit. a) din Legea nr. 508/2004.

Conform art. 114 alin. (2) din Legea nr. 302/2004, cererea de preluare a urmăririi penale se soluționează de parchetul de pe lângă curtea de apel în circumscripția căreia domiciliază sau a fost identificată persoana urmărită și, potrivit art. 114 alin. (3) din legea mai sus menționată, procurorul general competent sau procurorul desemnat de acesta dispune asupra urmăririi date cererii în conformitate cu dispozițiile Codului de procedură penală.

Prevederile legale enumerate anterior – sub aspectul soluționării cererii de preluare a urmăririi penale și, implicit, al stabilirii parchetului competent a efectua cercetările penale și a soluționa cauza – se completează cu art. 7 din Legea nr. 302/2004.

Din interpretarea dispozițiilor legale precizate anterior rezultă că procurorul desemnat din cadrul parchetului de pe lângă curtea de apel competent soluționează cererea de preluare a urmăririi penale, în cazul admiterii cererii de preluare sesizând parchetul competent după calitatea persoanei, după materie și din punct de vedere teritorial, în vederea efectuării cercetărilor penale și soluționării cauzei, conform art. 114 alin. (3) din Legea nr. 302/2004.

Se poate constata – urmare a verificării condițiilor de admisibilitate a cererii de preluare a urmăririi penale și preluării urmăririi penale – că, după natura infracțiunilor și modalitățile de comitere a acestora, competența revine D.I.I.C.O.T., ale cărei organizare și funcționare sunt reglementate prin Legea nr. 508/2004, prin art. 12 din legea precizată anterior fiind reglementată competența direcției.

Se constată, astfel, că procurorul desemnat din cadrul parchetului de pe lângă curtea de apel competent după criteriul prevăzut de art. 114 alin. (2) din Legea nr. 302/2004 dispune – în cazul unor infracțiuni de natura celor precizate mai sus – asupra admisibilității cererii de preluare a urmăririi penale.

Dată fiind reglementarea D.I.I.C.O.T., structură cu personalitate juridică, specializată în combaterea infracțiunilor de criminalitate organizată și terorism, ce funcționează în cadrul Parchetului ce pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, s-ar impune, în cazul cererilor de preluare a urmăririi penale privind infracțiuni ce atrag competența acestei direcții, asupra aprecierii admisibilității cererilor de preluare să dispună D.I.I.C.O.T., prin procurorul desemnat.

4. Decizia-cadru nr. 2008/978/JAI din 18 decembrie 2008 a Consiliului privind mandatul european de obținere a probelor în scopul obținerii de obiecte, documente și date, în vederea utilizării acestora în cadrul procedurilor în materie penală. Scurte considerații

Irina COLIBAN

Procuror la Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Brașov

La data de 29 noiembrie 2000, Consiliul Uniunii Europene a adoptat un program de măsuri pentru punerea în aplicare a principiului recunoașterii reciproce în materie penală.

Pentru aducerea la îndeplinire a acestui program, au fost adoptate mai multe decizii-cadru, prima măsură concretă fiind Decizia-cadru nr. 2002/584/JAI a Consiliului privind mandatul european de arestare.

Fiind necesar să se îmbunătățească și mai mult cooperarea judiciară între statele membre ale Uniunii Europene prin aplicarea principiului recunoașterii reciproce a hotărârilor judecătorești, Consiliul a adoptat prezenta decizie-cadru în scopul obținerii de obiecte, documente și date, în vederea utilizării acestora în cadrul procedurilor în materie penală, sub forma unui mandata european de obținere a probelor. Mandatul european de obținere a probelor – MEP – este un act de decizie emis de un judecător, o instanță judecătorească, un judecător de instrucție, un procuror sau orice altă autoritate judiciară care acționează în calitate de autoritate care conduce ancheta penală și care este competentă, potrivit dreptului intern, să obțină probe în cazuri transfrontaliere.

Acesta nu poate fi utilizat în cadrul cooperării între forțele polițienești, autoritățile vamale, de frontieră și administrative, care este reglementată de alte dispoziții.

Pentru emiterea unui MEP, trebuie să fie îndeplinită condiția ca obținerea obiectelor, documentelor sau datelor să fie necesară și proporțională față de scopul procedurii și, cu-

mulativ, condiția ca obiectele, documentele sau datele să poată fi obținute în temeiul legislației statului emitent.

Conținutul și forma MEP sunt prevăzute în anexa deciziei-cadru, în formularul A, care se completează și se semnează, iar conținutul său se atestă pentru conformitate de către autoritatea emitentă.

Autoritățile judiciare din statul de executare recunosc un MEP emis și transmis conform prezentei decizii-cadru fără nicio altă formalitate și iau, fără întârziere, măsurile necesare pentru executarea acestuia.

MEP se poate emite numai pentru obiectele și datele care deja există în statul solicitat.

Prin această formă de cooperare judiciară nu se poate solicita autorității executante să organizeze interogatorii sau să ia declarații, să efectueze examinări corporale sau prelevări de probe biologice sau date biometrice direct de pe corpul unei persoane, să analizeze obiecte și în general să obțină date și informații în timp real.

Prin derogare de la prevederile generale, un MEP poate fi emis și executat dacă se referă la informații sau obiecte de genul celor enumerate mai sus aflate deja în posesia autorității executante înainte ca documentul să fie emis, dacă autoritatea solicitantă precizează că solicită orice alte documente, obiecte sau date descoperite în timpul executării MEP și/sau luarea de declarații persoanelor prezente în timpul executării MEP și care au legătură directă cu obiectul acestuia.

Din punctul de vedere al urgenței, în termen de 30 de zile, mandatul trebuie executat sau refuzat, iar în cazul acceptării, în termen de 60 de zile, statul solicitant ar trebui să primească obiectele sau documentele ce fac obiectul procedurii.

Pentru situații de excepție, în care din motive obiective termenele nu pot fi respectate, autoritatea executantă competentă din statul de executare va informa direct și fără întârziere autoritatea competentă din statul emitent, prin orice mijloace, comunicând motivele amânării și termenul estimativ pentru executare.

În ceea ce privește punerea în aplicare a MEP, statele membre ale Uniunii Europene au avut termen să transpună în legislația proprie decizia-cadru până în data de 19 ianuarie 2011.

Cererile de asistență reciprocă primite de statele membre până la această dată sunt reglementate în continuare de instrumentele existente în domeniul asistenței reciproce în materie penală.

În cele mai multe state europene, ca și în România, până în prezent, Decizia-cadru nr. 2008/978/JAI din 18 decembrie 2008 a Consiliului privind mandatul european de obținere a probelor în scopul obținerii de obiecte, documente și date, în vederea utilizării acestora în cadrul procedurilor în materie penală, nu a fost încă transpusă în legislația națională.

5. Cerere de cooperare judiciară internațională în materie penală privind recunoașterea și executarea unei pedepse privative de libertate

Marieta DRAGOMIR

*Procuror șef Secție urmărire penală la
Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Pitești*

La data de 8 aprilie 2009, s-a înregistrat la Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Pitești, sub nr. 2016/II/2/2009, cererea de recunoaștere și executare a unei pedepse de 2 ani închisoare aplicate de autoritățile judiciare din Elveția numitului M.G.C., care a fost transmi-

să prin Ministerul Justiției, Direcția de drept internațional și tratate, Serviciul de cooperare judiciară internațională în materie penală.

Prin această cerere, autoritățile judiciare competente din Elveția, respectiv Departamentul Federal de Justiție și Poliție, Oficiul Federal al Justiției, Unitatea Extradării, a solicitat ca statul român să recunoască și să pună în executare pedeapsa de 2 ani închisoare, pronunțată în Elveția, împotriva numitului M.G.C., resortisant român.

Atașat cererii, a fost înaintată sentința penală pronunțată la data de 11 ianuarie 2008 de către Secția a III-a penală a Curții Supreme a Cantonului Berna, a 3-a Cameră de punere sub acuzare, ce confirmă sentința din data de 24 aprilie 2007 a Tribunalului de District 2 Biel-Nidau, din care rezultă că persoana menționată în cerere a fost condamnată de tribunal printr-o sentință definitivă și executorie la o pedeapsă de 2 ani prin privare de libertate, cu deducerea a 86 de zile de detenție preventivă, pentru săvârșirea infracțiunilor de viol și constrângere sexuală.

În cererea menționată s-a motivat faptul că, deși persoana condamnată a fost convocată pentru executarea pedepsei pronunțate împotriva sa, nu a dat curs ordonanței de înfățișare care i-a fost transmisă la adresa din România, iar conform mesajului Interpol București din data de 9 octombrie 2008, a rezultat că numitul M.G.C. se află pe teritoriul României și, ca urmare, în conformitate cu art. 2 din Protocolul adițional la Convenția privind transferul persoanelor condamnate din data de 18 decembrie 1997, a solicitat recunoașterea și executarea pedepsei menționate în sentință, în România.

Numitul M.G.C. a fost citat la Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Pitești, unde s-a procedat la identificarea sa, rezultând că este una și aceeași persoană cu cea față de care s-a pronunțat sentința de condamnare, i s-a adus la cunoștință acestuia dreptul de a fi asistat de un avocat ales, după care i-a fost prezentat conținutul sentinței pronunțate de autoritățile judiciare din Elveția, fiindu-i înmânate o copie a sentinței penale în cauză, cât și traducerea acesteia în limba română. De asemenea, i s-a făcut cunoscut faptul că va fi sesizată Curtea de Apel Pitești pentru recunoașterea și executarea sentinței penale de condamnare la pedeapsa închisorii de 2 ani, aplicată de autoritățile judiciare din Elveția.

Constatând că sunt îndeplinite condițiile prevăzute de art. 116 din Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală (art. 131 după republicare), vizând recunoașterea și executarea hotărârilor penale și a actelor judiciare, cât și cele privitoare la existența unor tratate internaționale la care atât România, cât și Elveția sunt parte, cu referire expresă la Convenția europeană pentru transferul persoanelor condamnate, adoptată la Strasbourg la 21 martie 1983, ratificată de România prin Legea nr. 76/1996, precum și Protocolul adițional la această convenție, ratificat prin O.G. nr. 92/1999, aprobată prin Legea nr. 511/2001, protocol care este semnat inclusiv de România și de Elveția, în conformitate cu dispozițiile art. 117 din Legea nr. 302/2004 (art. 132 după republicare), la data de 23 aprilie 2009, cererea de recunoaștere și executare a pedepsei închisorii de 2 ani, aplicată de autoritățile judiciare din Elveția sus-numitului, a fost înaintată Curții de Apel Pitești pentru a dispune.

Curtea de Apel Pitești, Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, prin sentința penală nr. 5/F/CC din 12 iunie 2009, a admis cererea formulată de autoritățile judiciare competente din Elveția, respectiv Departamentul Federal de Justiție și Poliție, Oficiul Federal al Justiției, Unitatea Extradării, de recunoaștere și executare a pedepsei de 2 ani cu privare de libertate pentru infracțiunile de viol și constrângere sexuală, prevăzute de art. 190 și art. 189 C. pen. elvețian, aplicate cetățeanului român M.G.C. de Tribunalul de District II Biel-Nidau prin sentința penală din data de 24 aprilie 2007, definitivă prin sentința pronunțată în data de 11 ianuarie 2008 de Curtea Supremă a Cantonului Berna, a 3-a Cameră de punere sub acuzare. A substituit pedeapsa neexecutată de 2 ani cu privare de libertate menționată cu o pedeapsă corespunzătoare legii penale române, și anume pedeapsa de 2 ani închisoare

pentru infracțiunea de viol prevăzută și pedepsită de art. 197 alin. (1) C. pen. român, ce se va executa în condițiile art. 57, cu aplicarea art. 71 alin. (1) raportat la art. 64 alin. (1) lit. a) și b) C. pen., fiind dedusă perioada executată în detenție preventivă, de 86 de zile.

În motivarea sentinței, instanța a reținut, în esență, faptul că sunt îndeplinite condițiile legale pentru recunoașterea și executarea pedepsei față de M.G.C., în conformitate cu dispozițiile art. 116 și art. 117 din Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, cât și cele privind convențiile și tratatele internaționale, atât România, cât și Elveția fiind semnatare ale tratatelor și protocoalelor adiționale care reglementează materia recunoașterii și executării hotărârilor judecătorești. Mai mult, curtea a constatat că art. 2 din protocolul menționat anterior este pe deplin incident cauzei de față, fiind aplicabil în situația în care un cetățean al uneia dintre părți, față de care hotărârea de condamnare definitivă a fost pronunțată pe teritoriul unei alte părți, s-a refugiat pe teritoriul celeilalte părți înainte de a fi executat condamnarea, urmărind să se sustragă de la executarea pedepsei aplicate de statul de condamnare, așa cum de altfel rezultat și în cauza de față, când condamnatul a fost localizat de Interpol pe teritoriul României, deși urma să execute o pedeapsă cu privire de libertate în Elveția.

De asemenea, curtea a reținut că, din motivarea nuanțată a hotărârilor instanțelor elvețiene cu privire la pedeapsa aplicată numitului M.G.C., conform traducerii efectuate în cauză, a rezultat că este îndeplinită și o altă condiție prevăzută de Legea nr. 302/2004 vizând recunoașterea hotărârii străine, și anume respectarea dreptului la un proces echitabil în sensul art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, procesul penal desfășurat în Elveția fiind în conformitate cu exigențele unui asemenea proces echitabil cerute de Convenție.

De menționat este faptul că, față de apărarea formulată de numitul M.G.C., că *nu este vinovat de comiterea infracțiunilor pentru care a fost condamnat*, în mod corect curtea a reținut că în procedura recunoașterii unei hotărâri judecătorești, ca în situația din speță, nu se pune în discuție fondul cauzei, existând asumat prin convențiile internaționale încheiate principiul recunoașterii reciproce a hotărârilor, la care statele părți s-au obligat.

Împotriva sentinței penale nr. 5/F/CC din 12 iunie 2009, numitul M.G.C. a formulat recurs, care a fost respins ca nefondat de Înalta Curte de Casație și Justiție, prin decizia din data de 7 iulie 2009.

6. Efectuarea unor acte prin comisie rogatorie internațională cu participarea autorităților judiciare din statul solicitant

Marieta DRAGOMIR

*Procuror șef Secție urmărire penală la
Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Pitești*

La data de 18 martie 2009, s-a înregistrat la Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Pitești, sub nr. 1506/II/6/2009, cererea de comisie rogatorie internațională nr. 27915/2008 RGNR, formulată de către autoritățile judiciare din Italia, respectiv Parchetul Republicii de pe lângă Tribunalul din Torino, în cauza privind pe numiții D.B. ș.a., transmisă prin intermediul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Serviciul de cooperare judiciară internațională, relații internaționale și programe.

Prin cererea de comisie rogatorie internațională, autoritățile judiciare competente din Italia solicitau efectuarea unor acte și activități de către autoritățile judiciare competente din România, la care să asiste și procurorul de caz din Italia, respectiv ofițeri ai poliției judiciare

delegați în acest scop, sens în care s-a solicitat comunicarea datei și a locului efectuării actelor solicitate, pentru a se asigura prezența autorităților judiciare italiene.

Cererea formulată de autoritățile judiciare italiene, în ce privește posibilitatea asistării procurorului de caz sau a unor ofițeri de poliție judiciară delegați la efectuarea actelor de cercetare penală, era admisibilă în conformitate cu dispozițiile Convenției europene de asistență judiciară internațională în materie penală și ale celui de-al doilea Protocol adițional la Convenția europeană de asistență judiciară în materie penală, adoptat la Strasbourg la data de 8 noiembrie 2001 și ratificat prin Legea nr. 368/2004, conform căroră „*cererile referitoare la prezența autorităților străine sau persoane în cauză nu pot fi refuzate când o asemenea prezență tinde la executarea cererii de asistență de o manieră care răspunde mai bine nevoilor părții solicitante și în acest fel permite evitarea unor cereri de asistență suplimentare*”.

Cauza privind pe numiții D.B. ș.a., aflată pe rolul autorităților judiciare din Italia, avea ca obiect săvârșirea unor infracțiuni de nerespectare a normelor privitoare la protecția muncii, înșelăciune și fals cu ocazia administrării unor societăți comerciale, fiind suspectați de participare la comiterea acestor fapte și cetățeni români, în persoana mai multor asociați ai unor firme comerciale din România (doi dintre aceștia având sediile societăților comerciale în Pitești).

Prin cererea de comisie rogatorie internațională, autoritățile judiciare din Italia au solicitat autorităților judiciare competente din România identificarea și audierea unui număr mare de cetățeni români (asociați ai unor firme, unii dintre aceștia suspecți de participare la comiterea faptelor și muncitori care au lucrat la aceste societăți comerciale, în calitate de martori); obținerea unor relații de la Registrul comerțului de pe lângă Tribunalul Argeș cu privire la societățile comerciale respective; efectuarea unor verificări bancare ș.a.

În vederea soluționării cererii de comisie rogatorie internațională trimise de autoritățile judiciare din Italia, care îndeplinea condițiile prevăzute de art. 160 și urm. din Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară în materie penală (art. 173 și urm. după republicare), competența de efectuare a actelor solicitate aparținând Parchetului de pe lângă Judecătoria Pitești, în conformitate cu art. 7 din Legea nr. 302/2004 și dispozițiilor din Codul de procedură penală român, a fost înaintată, împreună cu înscrisurile atașate, unității de parchet menționate, în vederea efectuării actelor solicitate, cu mențiunea expresă ca la efectuarea acestor acte să asiste și autoritățile judiciare italiene, sens în care urma ca procurorul de caz de la această unitate de parchet să le comunice data și locul administrării probelor.

Parchetul de pe lângă Judecătoria Pitești, prin procurorul de caz, a încunoștințat autoritățile judiciare solicitante asupra datei și locului efectuării actelor solicitate prin comisia rogatorie internațională, iar la începutul lunii iulie 2009, la sediul Parchetului de pe lângă Judecătoria Pitești s-au prezentat trei ofițeri de poliție judiciară delegați din cadrul Parchetului Republicii de pe lângă Tribunalul din Torino (însoțiți de traducător autorizat), care au asistat la actele efectuate de procuror.

Actele și activitățile solicitate de autoritățile judiciare din Italia la care au asistat și ofițeri de poliție judiciară din statul solicitant au fost efectuate de procuror într-un termen scurt (în cauza respectivă fiind audiate peste 40 de persoane) și înaintate cu adresa nr. 1506/II/6/2009 din 15 iulie 2009 Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, pentru a fi transmise autorității judiciare solicitante.

7. Scurte considerații privind mandatul european de arestare

Simona FRANGULOIU

Judecător la Curtea de Apel Brașov

§1. Premisă

Mandatul european de arestare reprezintă prima și cea mai importantă măsură care a fost adoptată în respectarea concretă a recunoașterii reciproce a hotărârilor judecătorești, adoptată de către Consiliul Europei la Tampere, care a așezat în centrul construcției spațiului european libertatea, securitatea și justiția.

Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară în materie penală, modificată prin Legea nr. 224/2006 și Legea nr. 222/2008 și republicată, Titlul III, intitulat „Dispoziții privind cooperarea cu statele membre ale Uniunii Europene în aplicarea Deciziei-cadru nr. 2002/584/JAI a Consiliului Uniunii Europene din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre”, reprezintă cadrul legal în sistemul de drept român de transpunere a legislației europene în materie.

În plan politic, se poate spune că „forța legală poate determina ca aparența raporturilor încheiate sub autoritatea judiciară a statelor membre să coincidă în realitate cu apartenența la pilonii pe care este fondată Uniunea și la principiile libertății, democrației, principii comune tuturor statelor membre”.

La câțiva ani de la intrarea în vigoare a mandatului european de arestare, statele membre consideră că această instituție reprezintă un succes.

De exemplu, în 2005 au fost arestate în baza mandatului european de arestare aproximativ 1700 de persoane, dintre care peste 1500 au fost predate statului emitent, iar executarea mandatului s-a efectuat eficient, în aproximativ 11 zile de la emitere.

Progresul datorat deciziei-cadru⁽¹⁾ este reprezentat și de eliminarea obstacolului cetățeniei persoanei solicitate sau rezidenței acesteia în statul de executare în cadrul procedurii extrădării.

În esență, noul instrument – mandatul european de arestare – pur și simplu reprezintă o substituție a procedurii extrădării (caracterizată printr-o natură mixtă, politică și juridică) cu o procedură eminentemente juridică, fără a fi înlăturat principiul tradițional al dublei incriminări și fără limitările impuse de ipotezele refuzului obligatoriu sau facultativ.

Prin urmare, unul dintre cei mai importanți pași față de procedura clasică a extrădării este determinat de faptul că această procedură a devenit exclusiv una juridică și care elimină posibilitățile, uneori discreționare, politice sau administrative, care restrâng controlul judiciar intern al statului solicitat la simpla verificare a condițiilor de formă și a ipotezelor în care procedura de executare poate fi refuzată.

Astfel, executarea mandatului nu se efectuează „automat”, prin simpla existență a mandatului european de arestare și a cererii de executare a acestuia și predare către statul solicitant, ci întreaga procedură este controlată și guvernată de autoritățile judiciare care asigură echilibrul între o executare controlată politic sau administrativ, prin respectarea garanțiilor jurisdicționale, cu atât mai mult cu cât motivele de refuz sunt limitate, dar nu exclusive.

Pentru înțelegerea corectă și deplină a motivelor de refuz de executare a mandatului, se impune o scurtă analiză a propunerilor originale ale Comisiei.

⁽¹⁾ Decizia-cadru nr. 2002/584/JAI a Consiliului din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre (J.O. L 190 din 18 iulie 2002, p. 1, ediție specială în limba română, 19/vol. 6, p. 3).

§2. Cazurile de refuz prevăzute în propunerea inițială a Comisiei Europene

Propunerea inițială a Comisiei din 19 septembrie 2001 cuprindea 53 de articole, care au fost adoptate, în cea mai mare parte, de către Consiliul de Miniștri.

În această propunere se făcea distincția între „motivele de refuz al executării”, „motivele de refuz datorate lipsei consimțământului” și „cazuri particulare”, însă cele mai importante sunt primele.

În primul rând, cele mai importante motive de refuz se refereau la respectarea principiului dublei incriminări și a existat o așa-numită „listă negativă”, care a fost ulterior transformată în „listă pozitivă” de către Consiliul de Miniștri, astfel că pentru infracțiunile prevăzute nu mai este necesară dubla incriminare, fiind suficient ca infracțiunea menționată în mandatul european de arestare să fie inclusă pe această listă, fără a fi necesară incriminarea faptei în statul de executare.

În realitate, în practică nu au existat situații în care în statul solicitat fapta să nu fie incriminată, fiind vorba de infracțiuni grave, deși, în final, nu s-a renunțat la acest principiu tradițional, deoarece existau destule situații în care chiar între statele membre unele infracțiuni incluse pe această listă nu erau incriminate, cum ar fi avortul, consumul de droguri, eutanasia.

Alte cazuri de refuz de executare vizau situații în care refuzul de transfer era constituit de refuzul de executare a unui mandat emis în baza unei hotărâri judecătorești definitive de condamnare și era justificat de „principiul reinsertiei”, atunci când persoana solicitată avea posibilități reale și mai mari de reinsertie în statul de executare și și-a dat consimțământul la executarea pedepsei în acel stat.

Cazurile particulare de refuz de executare se refereau la situațiile în care persoana a fost judecată în lipsă, caz în care putea fi predată statului de executare, situații care diferă de cea a refuzului de executare din motive umanitare.

§3. Cazuri de refuz obligatoriu

Articolul 3 din Decizia-cadru prevede *trei situații în care statul de executare refuză, obligatoriu, să execute mandatul european de arestare*:

1. dacă infracțiunea în baza căreia a fost emis mandatul european de arestare este acoperită de amnistie în statul de executare, [dar numai în cazul în care⁽¹⁾] dacă acel stat are jurisdicția de a urmări infracțiunea conform propriului drept penal;
2. dacă autoritatea judecătorească de executare este sesizată că persoana solicitată a fost judecată definitiv de un stat membru cu privire la aceleași acte, cu condiția ca, dacă s-a pronunțat o sentință, aceasta a fost executată sau este în curs de executare sau nu mai poate fi executată conform legii statului membru unde s-a pronunțat;
3. dacă persoana care este supusă mandatului european de arestare nu poate, datorită vârstei sale, să răspundă penal pentru actele pe care se bazează mandatul european de arestare în conformitate cu legea statului de executare.

Cu referire la primul motiv de refuz, se impune precizarea că acesta a fost necesar, deoarece nu toate statele membre cunosc instituția amnistiei, situația în care sunt în opoziție cu principiile UE; de exemplu, legea daneză nu cunoaște termenul „amnistie”, dar are instituția „iertării”, similară amnistiei în mod substanțial.

Cea de-a doua ipoteză reprezintă o consacrare a principiului „*non bis in idem*”, dar numai în cazul existenței unei sentințe definitive de condamnare emise de un stat membru și numai cu condiția ca pedeapsa stabilită să nu fi fost executată sau să nu mai poată fi executată.

⁽¹⁾ Textul original al deciziei nu utilizează condiționalul „dacă”, ci face precizarea „dar numai în cazul care”.

Această dispoziție se înscrie pe aceeași linie cu directiva consacrată în art. 9 din Convenția europeană asupra extrădării din 1957⁽¹⁾ și conformă cu art. 54 din Convenția de aplicare a Acordului Schengen⁽²⁾ și nu impune autorității judiciare din statul de executare o obligație de a verifica din oficiu informațiile oferite prin cerere, ci luarea în considerare a oricăror informații eventuale oferite de partea interesată.

Din verificările efectuate de Comisie a rezultat că toate statele membre au transpus corect în practică această dispoziție.

Cea de-a treia ipoteză se referă la cazul în care persoana solicitată, în baza legii statului membru de executare, nu poate fi considerată, din cauza vârstei sale, responsabilă, din punct de vedere penal, de faptele, actele ce reprezintă originea mandatului european de arestare.

În această situație, Comisia nu a identificat cazuri de dificultăți particulare de transpunere în practică a dispoziției respective.

§4. Cazuri de refuz facultativ

Motivele pentru refuzul facultativ, opțional de executare a mandatului european de arestare sunt prevăzute în art. 4 din decizia-cadru și se referă la una sau mai multe dintre următoarele situații, descrise limitativ:

1. dacă, în unul dintre cazurile menționate în art. 2 (4), actul în baza căruia s-a emis mandatul european de arestare nu constituie infracțiune în statul de executare; însă, cu privire la taxe sau impozite, vamă sau schimb valutar, executarea mandatului european de arestare nu va fi refuzată pe temeiul că legea statului membru executor nu impune același fel de impozite sau taxe sau nu conține același tip de reguli privitoare la impozite sau taxe și reglementări vamale cu legea statului emitent;
2. dacă persoana care este supusă unui mandat european de arestare este urmărită în statul membru de executare pentru același act ca și cel pe care se bazează mandatul european de arestare;
3. dacă autoritatea judecătorească a statului de executare a decis fie să nu urmărească pentru infracțiunea pe care se bazează mandatul european de arestare, fie să stopeze urmărirea sau dacă s-a pronunțat o hotărâre definitivă împotriva persoanei solicitate într-un stat membru, pentru aceleași acte, care împiedică continuarea urmăririi;
4. dacă urmărirea sau sancționarea penală a persoanei solicitate este oprită conform legii statului de executare, iar faptele cad sub jurisdicția aceluși stat, conform legii penale a acestuia;
5. dacă autoritatea judiciară de executare este informată că persoana solicitată a fost judecată prin hotărâre definitivă într-un terț stat cu privire la aceleași fapte, cu condiția ca, dacă s-a pronunțat o sentință definitivă, aceasta a fost executată, în curs de executare sau nu mai poate fi executată conform legii statului unde s-a pronunțat sentința;
6. dacă mandatul european de arestare a fost emis în scopul executării unei sentințe privative de libertate sau a unei dispoziții de detenție, în cazul în care persoana solicitată locuiește în sau este cetățean al ori este rezidentă în statul membru de executare, iar acel stat se angajează să execute sentința sau dispoziția de deținere în conformitate cu legea sa internă;
7. dacă mandatul european de arestare se referă la infracțiuni care:
  - sunt considerate de legea statului membru de executare ca fiind comise integral sau în parte pe teritoriul statului membru executor sau într-un loc tratat ca atare;

⁽¹⁾ Modificată în 1995 și 1996 prin Convenția privind simplificarea procedurii de extrădare între statele membre ale Uniunii Europene.

⁽²⁾ Adoptată la 19 iunie 1990.

– au fost comise în afara teritoriului statului membru emitent, iar legea statului de executare nu permite urmărirea pentru aceeași infracțiune comisă în afara teritoriului său.

Deși în materia cooperării judiciare internaționale ca domeniu specific Pilonului III – Justiție și Afaceri Interne – s-a stabilit că statele nu pot aplica un tratament diferențiat pentru proprii resortisanți și pentru resortisanții celorlalte state membre în ceea ce privește executarea unui mandat european de arestare, totuși, o decizie recentă a Curții de Justiție de la Luxembourg⁽¹⁾ ne prilejuiește comentarii, tocmai pe considerentul că în cadrul procedurii unei hotărâri preliminare Curtea de Justiție a statuat că asemenea tratament diferențiat este posibil fără să fie vorba de vreunul dintre cazurile de refuz de executare (obligatorii sau facultative).

Decizia-cadru privind mandatul european de arestare prevede că statele membre sunt în principiu obligate să dea curs unui mandat european de arestare. Cu toate acestea, în anumite cazuri, autoritatea judiciară de executare poate refuza să predea o persoană căutată.

Legislația olandeză de punere în aplicare a acestei decizii-cadru prevede că predarea propriilor resortisanți autorității judiciare emitente nu este permisă în scopul executării unei pedepse privative de libertate aplicate printr-o hotărâre judecătorească definitivă. În schimb, în ceea ce privește resortisanții altor state membre, un astfel de refuz este supus condiției ca aceștia să fi avut reședința legală în cursul unei perioade neîntrerupte de cinci ani în Olanda și să dețină un permis de ședere pe durată nedeterminată.

Domnul W., resortisant german, a fost condamnat în Germania la o pedeapsă privativă de libertate de un an și nouă luni cu suspendare condiționată a executării, pentru săvârșirea mai multor infracțiuni. După ce a părăsit Germania pentru a se instala în Olanda, instanța germană a decis să revoce suspendarea condiționată a pedepsei, întrucât acesta încălcase condițiile impuse pentru a beneficia de o astfel de suspendare. În consecință, autoritatea judiciară emitentă germană a emis un mandat european de arestare împotriva domnului W. și a solicitat autorității judiciare de executare olandeze predarea acestuia în scopul executării pedepsei privative de libertate rămase definitivă.

Instanța olandeză, utilizând calea cererii pentru pronunțarea unei hotărâri preliminare, a solicitat Curții să se pronunțe, în esență, cu privire la compatibilitatea cu dreptul Uniunii a legislației naționale care prevede un tratament diferențiat pentru proprii resortisanți și pentru resortisanții celorlalte state membre în ceea ce privește executarea unui mandat european de arestare.

Mai întâi, Curtea a amintit că, în conformitate cu Directiva privind dreptul de ședere al cetățenilor Uniunii⁽²⁾, un cetățean al Uniunii care a avut reședința legală pe teritoriul statului membru gazdă în cursul unei perioade neîntrerupte de cinci ani dobândește drept de ședere permanentă pe teritoriul acestuia.

Deși există posibilitatea ca persoana interesată să solicite un document care să ateste șederea sa permanentă în țara gazdă, directiva nu impune o asemenea formalitate.

În consecință, Curtea a considerat că „*statul membru de executare nu poate să condiționeze aplicarea motivului de neexecutare facultativă a unui mandat european de arestare, prevăzut de această dispoziție, pe lângă cerința referitoare la durata șederii în acest stat, de cerințe administrative suplimentare, precum deținerea unei autorizații de ședere pe durată nedeterminată*”.

În continuare, Curtea de Justiție a examinat, în temeiul art. 12 TCE (principiul nediscriminării, prevăzut în prezent în art. 18 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene), compatibilitatea legislației olandeze care prevede un tratament diferențiat al resortisanților

⁽¹⁾ Hotărârea în cauza C-123/08, *Dominic Wolzenburg*, 6 octombrie 2009 (ECR 2009, p. I-9621).

⁽²⁾ Directiva nr. 2004/38/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind dreptul la liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor membre pentru cetățenii Uniunii și membrii familiilor acestora (J.O. L 158 din 30 aprilie 2004, p. 77, ediție specială în limba română, 05/vol. 7, p. 56).